

Варіант 1

Прочитайте уривок з драми, наведений нижче, та дайте відповідь на питання після уривку

Убогий кабінет Галілея в Падуї. Ранок. Хлопець АНДРЕА, син домоправительки, приносить шклянку молока і булочку.

ГАЛІЛЕЙ (весело пирхаючи, вмивається до пояса). Постав молоко на стіл, та дивись, не закрій якої книги.

АНДРЕА. Мати каже, треба вже заплатити молочареві. А то він враз опише круг навколо нашого дому, синьойре Галілео.

ГАЛІЛЕЙ. Треба казати “опише коло“, Андреа.

АНДРЕА. Як хочете. Коли не сплатите, то він опише нас кругом, синьойре Галілео.

ГАЛІЛЕЙ. А коли судовий виконавець, синьойр Камбіоне, прямуватиме до нас, яку відстань він пройде між двома точками?

АНДРЕА (широко всміхаючись). Найкоротшу.

ГАЛІЛЕЙ. Гарзд! Я щось для тебе маю. Поглянь-но за таблицями зірок.

Андреа витягає велику дерев'яну модель сонячної системи.

АНДРЕА. Що це таке?

ГАЛІЛЕЙ. Астролябія: ця штука показує, як обертаються планети навколо Землі. Так вважали старі люди.

АНДРЕА. Як?

ГАЛІЛЕЙ. Ось розгляньмо. Насамперед, опиши, що бачиш.

АНДРЕА. Посередині камінець.

ГАЛІЛЕЙ. Це — Земля...

АНДРЕА. А круг неї одне над одним кільця.

ГАЛІЛЕЙ. Скільки їх?

АНДРЕА. Вісім.

ГАЛІЛЕЙ. Це кристалічні сфери.

АНДРЕА. На кільцях кульки.

ГАЛІЛЕЙ. Це — планети.

АНДРЕА. А тут стрічки, і на них якісь слова.

ГАЛІЛЕЙ. Які слова?

АНДРЕА. Назви планет.

ГАЛІЛЕЙ. А саме?

АНДРЕА. На нижчій кулі написано “Місяць“. А на верхній — “Сонце“.

ГАЛІЛЕЙ. А тепер покоти “Сонце“.

АНДРЕА (рухає кільця чаші). Як гарно. Але ж... Ми тут немов закорковані.

ГАЛІЛЕЙ (витираючись). Так, так, я відчув те саме, коли вперше побачив цю штуку. Деякі люди це відчувають. (Кидає рушник до Андреа, щоб той потер йому спину). Стіни, кільця і нерухомість! Цілих два тисячоліття людство вірило, що Сонце і всі небесні тіла обертаються навколо нього. Папа, кардинали, князі, вчені, капітани, купці, перекупки риби і школярі вірили, що буцім-то нерухомо сидять в цій кристалічній сфері. Але віднині ми вирушаємо, Андреа, в далеку подорож. Бо старі часи минули, настав новий час. Ось уже сто років, як людство жде чогось.

У містах стало тісно, в головах теж. Забобони й чума. Віднині ж знаймо: так є, але так не буде. Адже все рухається, мій друже. Я навіть сказав би, що все почалося з кораблів. Споконвіку вони держалися берегів. Та нараз покинули їх і рушили у відкрите море.

По нашому старому континенту пішла чутка: десь є нові континенти. І відколи наші кораблі до них добилися, регочуться на всій землі: велике страшне море — не таке вже велике й не таке страшне. Забаглося дослідити причини всіх речей: чому падає камінь, коли його впустиш, і як це він зноситься вгору, коли його жбурнеш. Що не день — то нове відкриття. Навіть столітні діди нащулюють вухо, аби почути від юнаків, що в світі нового.

Вже багато відкритого, та ще більше можна відкрити. Отже, роботи буде і новим поколінням.

Ще юнаком я бачив у Сієні, як кілька мулярів, посперечавшись сливе п'ять хвилин, замінили тисячолітній спосіб пересування гранітних брил: вони тільки по-новому линви розташували. Відтоді я збагнув: старі часи минули, настав новий час. Незабаром людство пізнає свою оселю, небесне тіло, на якому воно живе. Йому вже не досить того, що написано в старих книгах.

Бо там, де тисячоліттями гніздилась віра, тепер оселився сумнів. Всі кажуть: так, це написано в книгах, але ж дозвольте нам тепер самим поглянути. З найбільш призвичаєними істинами тепер не церемоняться: сумніваються в тому, в чому раніш ніколи не сумнівались.

Від цього знявся такий вітер, що розвіяв поли золототканих одінь князів і прелатів, заголивши і товсті і сухі ноги — такі ж ноги, як і в нас. А небо, як виявилось, — порожнє. Тому й зчинився на світі веселий регіт.

Але води Землі крутять нові прядки і кросна на мануфактурах і різні пристрої на корабельних верфях; в ливових і парусних майстернях на новий лад одночасно рухаються п'ятсот рук. Повір мені, ще за нашого життя про астрономію провадитимуть на всіх базарах. Навіть сини перекупок риби бігатимуть до школи. Бо жадібним до нового людям наших міст сподобається, коли нова астрономія дасть змогу рухатись і Землі. Завжди вважали, що зорі пришпилені до кристалічного склепіння і тому не падають. А тепер ми набралися мужності і дозволяємо їм вільно і без упину плавати в порожнечі. І вони йдуть у далеку подорож, отак, як наші кораблі, без упину в далеку безкінечну подорож.

А Земля весело кружляє навколо Сонця, і перекупки риби, купці, князі, кардинали і навіть сам папа — кружляють разом із нею.

Всесвіт за ніч утратив свій єдиний центр, а на ранок їх стало безліч. Бо можна вважати за центр усе і нічого: раптом стало багато простору.

Наші кораблі запливають далеко-далеко, наші планети і сузір'я рухаються в безкінечному просторі, навіть у шаховій грі тури нині рухаються по-новому, через усі поля. Як каже поет? “О рання-рань початку!..”

Питання:

- 1. Як ставиться Галілей до життєвих труднощів? Що, перш за все, турбує його?*
- 2. Які риси характеру героя показані у цьому епізоді?*
- 3. Які почуття і думки представлені тут?*
- 4. Якими є його вчинки?*
- 5. Яким є його ставлення до оточуючих?*

Варіант 2

Прочитайте уривок з драми, наведений нижче, та дайте відповідь на питання після уривку
ГАЛІЛЕЙ. Ваша високосте, я щасливий, що мені дозволено у вашій присутності ознайомити шановних професорів вашого університету з деякими новинками.

Козімо церемонно кланяється до всіх, до Андреа теж.

ТЕОЛОГ. Тут, здається, щось поламалось.

Козімо хутко нахилиється і чемно передає Андреа поламану модель. Тимчасом Галілей непомітно ховає другу.

ГАЛІЛЕЙ (коло телескопа). Як Вашій високості, мабуть, відомо, ми, астрономи, віднедавна зустрілись при наших обчисленнях з великими труднощами. Ми користуємося застарілою системою, яка, здається, узгоджується з філософією, але, на жаль, не з фактами. За старою Птолемеєвою системою рух планет уявляється нам дуже складним. Планета Венера, наприклад, має нібито отакий рух. (Креслить на дошці епіциклічну орбіту Венери згідно з гіпотезою Птолемея). Та навіть припустивши такий складний рух, ми не маємо змоги заздалегідь правильно обчислити положення планет. Ми не знаходимо їх на тих місцях, де вони, власне, мають бути. До того ж є й такі рухи зірок і планет, що їх система Птолемея взагалі не пояснює. Так рухаються, на мою думку, деякі з відкритих мною малих зірок навколо планети Юпітер. Чи не звольте панове почати зі спостереження супутників Юпітера, зірок Медічі?

АНДРЕА (показуючи на табурет перед телескопом). Прошу сідати сюди.

ФІЛОСОФ. Дякую, дитя моє. Боюсь, що це все не так просто. Синьйоре Галілео, перш ніж приступити до вашої знаменитої труби, ми просили б вас зробити нам приємність і провести диспут. Тема: чи можливі такі планети?

МАТЕМАТИК. Так, диспут за всіма правилами.

ГАЛІЛЕЙ. Я сподівався, ви просто подивитесь у телескоп і переконаєтесь самі.

АНДРЕА. Прошу сюди.

МАТЕМАТИК. Звичайно, звичайно. Вам, безперечно, відомо, що на думку древніх неможливі такі зорі, які б мали якийсь інший, крім Землі, центр своєї орбіти, і не мали б опори в небі?

ГАЛІЛЕЙ. Так...

ФІЛОСОФ. І, зовсім не кажучи про можливість існування таких зірок, що їх математик (включається математику), здається, бере під сумнів, я як філософ з усією скромністю хотів би запитати: чи потрібні такі зірки? *Aristotelis divini universum.*

ГАЛІЛЕЙ. Чи не могли б ми говорити простою мовою? Мій колега синьйор Федерцоні не розуміє латини.

ФІЛОСОФ. А хіба так важливо, щоб він нас розумів?

ГАЛІЛЕЙ. Так.

ФІЛОСОФ. Перепрошую. Я гадав, що синьйор Федерцоні — ваш шліфувальник лінз.

АНДРЕА. Синьйор Федерцоні — шліфувальник лінз і вчений.

ФІЛОСОФ. Дякую, дитя моє. Коли синьйор Федерцоні на цьому наполягає...

ГАЛІЛЕЙ. Я на цьому наполягаю.

ФІЛОСОФ. Тоді аргументація втратить свій блиск, але ми в вашому домі. Всесвіт божественного Аристотеля з його містичною музикою сфер, і кришталевим склепінням, і кружлянням його небесних тіл, і косокутним нахилом сонячної орбіти, і тайнами таблиць супутників, і багатством зоряних каталогів південної півкулі, з його ясною будовою небесного глобуса — це витвір такої точності і краси, що ми, мабуть, не зможем насмілитись порушити цю гармонію.

ГАЛІЛЕЙ. А що, як ваша високість зараз крізь цей телескоп побачить оці і неможливі, і непотрібні зірки?

МАТЕМАТИК. Тоді хотілося б зауважити, що ваша труба, показуючи щось таке, чого не може бути, не дуже надійна річ, чи не так?

ГАЛІЛЕЙ. Що ви цим хочете сказати?

МАТЕМАТИК. Чи не краще, синьйоре Галілео, аби ви сказали нам, на якій підставі ви припускаєте, що в найвищій сфері незмінного неба можуть існувати планети, вільні в своєму русі.

ФІЛОСОФ. Підстави, синьйоре Галілео, підстави!

ГАЛІЛЕЙ. Підстави? Та досить глянути на самі планети і на мої записи. Синьйори, наш диспут стає банальним.

МАТЕМАТИК. Якби мати певність, що ви не розхвилюєтесь ще більше, можна було б сказати: одна річ те, що видно у вашу трубу, а друга — те, що в небі.

ФІЛОСОФ. Чемніше не скажеш.

ФЕДЕРЦОНІ. Ви гадаєте, що ми намалювали зірки Медічі на лінзах?

ГАЛІЛЕЙ. Ви звинувачуєте мене в обмані?

ФІЛОСОФ. Як можна? В присутності його високості!

МАТЕМАТИК. Ваш інструмент, хай то рідне, чи то прийомне дитя, звичайно, дуже майстерний, в цьому немає сумніву.

ФІЛОСОФ. І ми цілком переконані, синьйоре Галілео, що ні ви, ні будь-хто інший не посміє назвати зорі, існування яких далеко не безсумнівне, найсвітлішим ім'ям нашого володаря.

Всі низько кланяються великому герцогові.

КОЗИМО (обертається до придворних дам). Що, хіба з моїми зірками щось негаразд?

СТАРША ПРИДВОРНА ДАМА (до герцога). Все гаразд з зірками вашої високості. От тільки панове запитують, а чи є вони справді.

Пауза.

МОЛОДША ПРИДВОРНА ДАМА. Мабуть, крізь цей інструмент видно кожне колесо Великого Воза?

ФЕДЕРЦОНІ. Так, і все, що є у Тельця.

ГАЛІЛЕЙ. Отже, будуть синьйори дивитися у телескоп, чи ні?

ФІЛОСОФ. Певне, певне.

МАТЕМАТИК. Звичайно.

Пауза. Раптом Андреа обертається і, як заляклий, іде через усю кімнату. Мати спиняє його.

СИНЬЙОРА САРТІ. Що з тобою?

АНДРЕА. Дурні вони. (Виривається і тікає).

ФІЛОСОФ. Бідолашна дитина!

ГОФМАРШАЛ. Ваша високосте, мої синьйори, дозвольте нагадати, що бал почнеться за три чверті години.

МАТЕМАТИК. Навіщо грати цю комедію. Рано чи пізно синьйору Галілею доведеться примиритися з фактами. Його супутники Юпітера проткнуть тверду оболонку сфер. Це ж ясно, як день.

ФЕДЕРЦОНІ. Ви, звичайно, здивуєтесь, але сферичної оболонки не існує.

ФІЛОСОФ. Чоловіче добрий, кожен шкільний підручник вам скаже, що вона є.

ФЕДЕРЦОНІ. Тоді треба скласти нові підручники.

ФІЛОСОФ. Ваша високосте, мій шановний колега й я спираємось на авторитет самого божественного Аристотеля.

ГАЛІЛЕЙ (майже улесливо). Мої панове, одна справа — віра в авторитет Аристотеля. Факти ж, які можна відчутти на дотик — зовсім інша. Ви кажете, що за Аристотелем там угорі є кристалічні сферичні оболонки, і тому певні рухи не можуть відбутись, бо планети проб'ють ці оболонки? А що ж, коли ви побачите ці рухи? Може, це вам доведе, що таких оболонок взагалі нема. Мої панове, я найпокірніше прошу: довіртеся своїм очам!

МАТЕМАТИК. Шановний Галілею, хай то і видасться вам старомодним, але інколи я читаю Аристотеля і можу запевнити вас в тому, що при цьому я довіряю своїм очам.

ГАЛІЛЕЙ. Я вже звик до того, що панове з усіх факультетів закривають очі на всі факти і удають, ніби нічого не сталося. Показую свої записи, вони посміхаються, пропоную свій телескоп, аби їх переконати, а мені цитують Аристотеля. Він же не мав телескопа!

МАТЕМАТИК. Звичайно ні, звичайно ні.

ФІЛОСОФ (велично). Коли тут дозволяють собі паплюжити Аристотеля, авторитет, визнаний не тільки всією античною наукою, а й стовпами нашої церкви, то мені, принаймні, продовжувати дискусію здається зайвим. Я проти неділової дискусії. Годі!

ГАЛІЛЕЙ. Істина — це дитя часу, не авторитету. Наше неуцтво — безмежне. Зменимо ж його хоч трохи. Навіщо нам бути вдвічі розумнішими, коли ми можемо нарешті стати хоч на йоту менш дурними! Я мав невимовне щастя озброїтись новим інструментом, яким можна відхилити хоч ріжечок покрову всесвіту. Скористайтеся з цього.

ФІЛОСОФ. Ваша високосте, мої пані й панове, я лише питаю, куди це нас заведе?

ГАЛІЛЕЙ. Смію думати, що вчений не повинен питати, куди його заведе істина.

ФІЛОСОФ (розлючено). Синьйоре Галілео, істина може завести нас куди завгодно.

ГАЛІЛЕЙ. Ваша високосте! В ці ночі всі телескопи Італії спрямовані в небо. Супутники Юпітера не знизять цін на молоко. Навіть коли їх не видно, вони існують. Звідси проста людина робить висновок, що багато чого можна побачити на світі, треба тільки ширше розкрити очі! Ви зобов'язані їй підтвердити це! Не рух деяких далеких планет примушує Італію насторожитись, а вість про те, що вчення, досі нібито непорушні, нині захитались, і кожен знає, що таких наук аж надто багато. Мої шановні, не захищаймо вчень, які похитнулись!

ФЕДЕРЦОНІ. Ви як навчителі мали б самі потрясати їх.

ФІЛОСОФ. Волів би, щоб ваш майстер не втручався з своїми порадами у науковий диспут.

ГАЛІЛЕЙ. Ваша високосте! Працюючи у великому арсеналі Венеції, я щоденно мав справу з креслярами, будівниками й інструментальниками. Ці люди інколи вказували мені на нові шляхи. Неграмотні, вони покладаються на свідчення своїх п'яти чуттів і здебільшого не бояться того, куди їх це заведе.

ФІЛОСОФ. Ого!

ГАЛІЛЕЙ. Так само сто років тому наші моряки покинули рідні береги, не знаючи, до яких вони прибувають і чи прибувають взагалі. Нині, щоб знайти ту допитливість, яка принесла справжню славу стародавній Греції, треба, напевно, податись до корабельних доків.

ФІЛОСОФ. Після всього тут почутого, я вже не маю сумніву, що синьйор Галілей саме в доках знайде собі прихильників.

ГОФМАРШАЛ. Ваша високосте, на превеликий жаль, я бачу, що ця вельми повчальна розмова трохи затяглася. Вашій високості слід хоч трохи відпочити перед балом.

На його знак герцог вклоняється Галілею. Придворні поспішають за ним.

СИНЬЙОРА САРТІ (стає на дорозі герцогові з тарілкою печива). Бубличка для вашої високості!

Старша придворна дама відводить герцога.

ГАЛІЛЕЙ. Але ж, синьйори, вам досить тільки глянути в телескоп.

ГОФМАРШАЛ. Його високість не промине нагоди запитати про ваші твердження думку нашого найповажнішого з сучасних астрономів, синьйора патера Христофора Клавіуса, головного астронома папської колегії в Римі.

Питання:

- 1. Що за люди прийшли до Галілея? Якою була їх мета, а якою мета Галілея? Що, перш за все, турбує його? (підказка – зверніть увагу на репліки, виділені курсивом)***
- 2. Які риси характеру героя показані у цьому епізоді?***
- 3. Які почуття і думки представлені тут?***
- 4. Якими є його вчинки?***
- 5. Яким є його ставлення до оточуючих?***

Варіант 3

Прочитайте уривок з драми, наведений нижче, та дайте відповідь на питання після уривку

Входять КАРДИНАЛ БЕЛЛАРМІН і КАРДИНАЛ БАРБЕРІНІ. Тримають перед обличчям на паличках маски вівці і голуба.

БАРБЕРІНІ (вказує пальцем на Галілея). “Сонце сходить і заходить і вертається на місце своє“. Так каже Соломон. А що каже Галілей?

ГАЛІЛЕЙ. Коли я був малий (показує рукою від підлоги), Ваша еміненціє, я стояв на човні і кричав: “Берег відпливає“. Нині я знаю, що берег стояв, а відпливав човен.

БАРБЕРІНІ. Хитро, хитро. Коли бачиш, Белларміне, що зоряне небо обертається, не вір, згадаймо про човен і берег. А що вірно, власне, що Земля обертається, того бачити не можна. Хитро. І його супутники Юпітера — то тверді горішки для наших астрономів. На жаль, я теж колись трохи читав астрономію, Белларміне. Це чіпляється, як короста.

БЕЛЛАРМІН. Ідімо в ногу з віком, Барберіні. Коли зоряні карти, що ґрунтуються на новій гіпотезі, стають у пригоді мореплавцям, нехай вони з тих карт і користуються. Нам тільки не подобаються вчення, які спростовують Святе Письмо. (Привітно кланяється до бальної зали).

ГАЛІЛЕЙ. Святе Письмо каже: “Але хто приховує в себе жито, той буде проклятий народом“. Притчі Соломонові.

БАРБЕРІНІ. “Мудрий приховує своє знання“. Притчі Соломонові.

ГАЛІЛЕЙ. “Де є воли, там у стайні багато гною. Але багато зиску від сили волів“.

БАРБЕРІНІ. “Той, хто розум свій держить у узді — кращий за того, хто завоював місто“.

ГАЛІЛЕЙ. “В кого дух надломлений, тому кістки всихають“.

Пауза.

“Чи не гучно волає істина?“

БАРБЕРІНІ. “Хіба можна поставити ногу на пекучий жар, а нога щоб не згоріла?“ Ласкаво просимо до Риму, друже Галілею. Ви знаєте його походження? Двоє хлоп’ят, говорить легенда, знайшли молоко і притулок у вовчиці. Відтоді всі діти мусять платити вовчиці за її молоко. Зате вовчиця дбає про всі насолоди небесні і земні, від розмов з моїм ученим другом Белларміном аж до трьох-чотирьох дам, які мають міжнародну славу. Дозвольте мені їх вам показати. (Веде Галілея до бальної зали. Галілей неохоче йде за ним).

Ні? Наполягаєте на серйозній розмові? Гарзд. Чи не здається вам, друже Галілею, що ви, астрономи, всього тільки зручніше влаштуєте свою астрономію. Ви мислите колами, еліпсами, рівномірними швидкостями, простими рухами, відповідно до вашого мозку. А що, як Бог звелів своїм планетам рухатись отак-о? (Креслить пальцем у повітрі з мінливою швидкістю дуже складну криву). Що сталося б тоді з вашими обчисленнями?

ГАЛІЛЕЙ. Ваша еміненціє, якби Господь так конструював світ (повторює жест Барберіні), то він сконструював би наш мозок саме так (повторює жест), і він визнав би за найпростіші саме оці криві. Я вірю в розум.

БАРБЕРІНІ. А я вважаю, що одного розуму замало. (Показує на Галілея). Мовчить. Він занадто чемний, аби сказати, ніби в мене замало розуму... (Сміється і відходить від балюстради).

БЕЛЛАРМІН. Розум, друже, недалеко сягає. Скрізь ми бачимо тільки фальш, злочинство, слабості. Де ж істина?

ГАЛІЛЕЙ (гнівно). Я вірю в розум.

БАРБЕРІНІ (до секретарів). Не треба записувати нічого, це ж тільки наукова розмова друзів. Зважте на мить, скільки праці і мислі коштувало отцям церкви і їх наступникам внести хоч трохи смислу в цей світ, — а хіба він не огидний? Зважте на жорстокість тих, хто в Кампаньї в своїх маєтках стьобає бичами своїх напівголих селян і дурість цих бідолах, які за те цілують їм ноги.

ГАЛІЛЕЙ. Ганьба! По дорозі сюди я бачив...

БЕЛЛАРМІН. Відповідальність за смисл подій, яких ми не в силі зрозуміти, — а життя все складається з них — ми переклали на якусь вищу істоту. Ми говоримо, що все це має певну мету і відбувається за певним великим планом. Не можна сказати, що цим досягнуто повного заспокоєння. Але ось тепер ви винуватите цю вашу істоту в тому, що вона не розуміє доладу, як рухаються небесні тіла. А от ви — це зрозуміли. Хіба це розумно?

ГАЛІЛЕЙ (готується до пояснення). Я — вірний син церкви.

БАРБЕРІНІ. Ні, він просто неможливий. Так безневинно він хоче закинути Богові найгрубіші помилки в астрономії. Аякже, Бог не досить старанно вивчав астрономію перед тим, як створити Святе Письмо? Любий друже!..

БЕЛЛАРМІН. А чи не здається вам більш вірогідним, що Творець всесвіту знає його куди краще, ніж будь-хто із його створінь.

ГАЛІЛЕЙ. Але ж, панове, зрештою людина може хибно пояснювати не тільки орбіти планет, а й саму Біблію!

БЕЛЛАРМІН. Як пояснювати Біблію, хай, зрештою, вирішують теологи святої церкви, чи не так? Галілей мовчить.

Бач, тепер ви мовчите. (Подає знак секретарям). Синьйоре Галілею, цього вечора священний офіціум ухвалив: вчення Коперніка, згідно з яким Сонце є центром всесвіту і нерухоме, а Земля не є центром всесвіту і обертається, визнати безглуздим, абсурдним і єретичним. Мені доручено закликати вас зрестися цих поглядів. (До першого секретаря). Повторіть.

ПЕРШИЙ СЕКРЕТАР. Його емініція, кардинал Беллармін до згаданого Галілео Галілея: священний офіціум ухвалив: вчення Коперніка, згідно з яким Сонце є центром всесвіту і нерухоме, а Земля не є центром всесвіту і рухається, визнати безглуздим, абсурдним і єретичним. Мені доручено закликати вас зрестися цих поглядів.

ГАЛІЛЕЙ. Що це означає?

З бальної зали чути хор хлопчиків. Співають дальшу строфу:

Пора найкраща швидко проминає.

То рви троянду, поки май бує.

Барберіні подає Галілеєві знак мовчати, поки співають. Вони прислухаються.

ГАЛІЛЕЙ. Але як же тоді бути з фактами? Я зрозумів так, що астрономи з Римської Колегії визнали мої спостереження вірними.

БЕЛЛАРМІН. І висловили найглибше задоволення в найпочеснішій для вас формі.

ГАЛІЛЕЙ. Але супутники Юпітера, фази Венери...

БЕЛЛАРМІН. Свята конгрегація ухвалила взяти до відома, не враховуючи дрібниць.

ГАЛІЛЕЙ. Це означає, що будь-яке дальше наукове дослідження...

БЕЛЛАРМІН. ...цілковито забезпечене, синьйоре Галілею. **Згідно з вченням церкви, знати ми не спроможні, а досліджувати можемо.** (Знову вітає якогось гостя в бальній залі). Вам вільно і викладати це вчення — в формі математичної гіпотези. Наука законна і найулюбленіша дочка церкви, синьйоре Галілею. Ніхто з нас не вважає, що ви справді хочете підірвати довір'я до церкви.

ГАЛІЛЕЙ (гнівно). Довір'я закінчується там, де починається підозра.

БАРБЕРІНІ. Хіба? (Голосно регочучи, лякає його по плечу. Потім, гостро дивлячись йому в вічі, каже майже доброзичливо). Не виплесніть і дитини разом з водою, друже Галілею. Ми цього не робимо: ви нам потрібні більше, ніж ми вам.

БЕЛЛАРМІН. Прагну якнайшвидше представити вас, найповажнішого математика Італії, комісарові священного офіціуму. Він вас дуже цінує.

БАРБЕРІНІ (бере Галілея за другу руку). Після чого він зразу стане ягнятком. Вам також, любий, годилося б краще з'явитись тут у костюмі доктора схоластики. Моя маска дозволяє мені сьогодні трошки вільності. В такому вигляді ви можете навіть почути, як я бурмочу: коли б не було Бога, його слід було б вигадати. Гарзд, надінемо знову наші маски. Бідний Галілей без маски.

Беруть Галілея під руки і ведуть до бальної зали.

Питання:

- 1. Як ставиться Галілей до ситуації, що склалася? Чи боїться він висловлювати свої думки навіть перед високими церковними діячами? Що, перш за все, турбує його?**
- 2. Які риси характеру героя показані у цьому епізоді?**
- 3. Які почуття і думки представлені тут?**
- 4. Якими є його вчинки?**
- 5. Яким є його ставлення до оточуючих?**

Варіант 4

Прочитайте уривок з драми, наведений нижче, та дайте відповідь на питання після уривку

В палаці флорентійського посла в Римі. Учні Галілея чекають звістки. МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ і ФЕДЕРЦОНИ грають у нові шахи, ходячи через усю шахівницю. В кутку навколішки моляться ВІРДЖІНІЯ.

МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ. Папа не прийняв його. Кінець всяким науковим дискусіям.

ФЕДЕРЦОНИ. Остання надія була — папа. Він тоді в Римі йому правду сказав: ти нам потрібен. Тепер вони його мають.

АНДРЕА. Вони погублять його. Він не допише до кінця своїх “Розмов”.

ФЕДЕРЦОНИ (погатай зиркає на нього). Ти гадаєш?

АНДРЕА. Бо він ніколи не зречеться.

МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ. Коли вночі ото лежиш без сну, завжди тебе гризуть всякі думки. Сьогодні, наприклад, невідступно мене гризло: не слід було йому виїжджати з Венеції.

АНДРЕА. Але там він не мав змоги писати свою книгу.

ФЕДЕРЦОНИ. А у Флоренції він не зміг її опублікувати.

Пауза.

МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ. Я думав також, чи залишать йому камінчик, якого він скрізь носить у кишені. Його камінь доводу.

ФЕДЕРЦОНИ. Там, куди його відведуть, кишень не мають.

АНДРЕА (вигукує). Вони не посміють. Навіть, коли з ним це вчинять, він не зречеться. “Хто не знає істини, той просто неук. Але хто знає, а називає її брехнею, той — злочинець”.

ФЕДЕРЦОНИ. Я теж не вірю в це, і не міг би пережити цього, але сила за ними.

АНДРЕА. Не все і силою візьмеш.

ФЕДЕРЦОНИ. А ні, мабуть.

МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ (стиха). Уже двадцять три дні як він у в’язниці. Вчора був останній допит. А сьогодні засідання. (Помітивши, що Андреа прислухається, голосно). Коли я відвідав його тоді, двома днями після декрету, ми сиділи отам, і він показав мені крізь вікно маленьку статую Пріапа коло сонячного годинника в саду, — ви можете його і зараз побачити, — і порівнював свою працю з сатирою Горация, в якій теж не можна нічого змінити. Він говорив про своє естетичне чуття, яке змушує його шукати правди. І згадав епіграф: “Nieme et aestate, et prope et procul, usque dum vivam et ultra”. Він мав на увазі правду.

АНДРЕА (до маленького ченця). Ти розповів їм, як він стояв у “Колегіум Романум”, коли вони перевіряли його трубу? Розкажи.

Чернець заперечливо хитає головою.

Він поводився, як завжди. Руки в боки, черево наперед і каже: звертаюся до вашого розуму, панове! (Сміючись, передражняє Галілея).

Пауза.

(Про Вірджінію). Вона молить Бога, щоб він зрікся.

ФЕДЕРЦОНИ. Облиш її. Вона зовсім збилася з пантелику, відколи там розмовляли з нею. Вони викликали з Флоренції до себе її сповідника.

Входить СУБ’ЄКТ з палацу великого герцога Флоренції.

СУБ’ЄКТ. Синьйор Галілей незабаром буде тут. Можливо, йому потрібна буде постіль.

ФЕДЕРЦОНИ. Його відпустили?

СУБ’ЄКТ. Сподіваються, що перед судилищем інквізиції о п’ятій годині синьйор Галілей зречеться.

Заблаговістить великий дзвін собору святого Марка, а дослівний текст зречення буде сповіщено прилюдно.

АНДРЕА. Не вірю.

СУБ’ЄКТ. Щоб уникнути всяких людських зборищ на вулицях, синьйора Галілея проведуть сюди через садову хвіртку поза палацом. (Виходить).

АНДРЕА (раптом голосно). Місяць — це Земля і не має власного світла. Так само й Венера власного світла не має, схожа до Землі і обертається навколо Сонця. Чотири супутники обертаються навколо планети Юпітер, яка знаходиться на висоті нерухомих зір і не прикріплена ні до якої сфери. Сонце є центром Всесвіту і зі свого місця не рухається, а Земля не є центром. Вона не непорушна. І все це показав нам він.

МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ. Силою не зробиш невидимим те, що вже побачили.

Мовчанка.

ФЕДЕРЦОНИ (поглядає на сонячний годинник у саду). П’ята година.

Вірджінія моляться голосніше.

АНДРЕА. Не можу більше чекати, чусте! Вони стинають голову правді!

Закладає вуха, те саме робить і маленький чернець. Але дзвону не чути. Після паузи, заповненої молитовним бурмотінням Вірджінії, Федерцони заперечливо хитає головою, інші опускають руки.

ФЕДЕРЦОНИ. Не чути. Вже після п’ятої три хвилини.

АНДРЕА. Він не піддається!

МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ. Він не зрікається!

ФЕДЕРЦІОНІ. Ні. О, яке щастя!

Обіймаються, сповнені щастям.

АНДРЕА. Отже: сила не бере. Вона не все може! Отже: дурість переможено, вона не є невразливою!

Отже: людина смерті не боїться!

ФЕДЕРЦІОНІ. Тепер настає справжній час пізнання. Це година його народження. Подумайте, що було б, якби він зрікся!

МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ. Я не казав цього, але дуже побоювався. О, я маловір!

АНДРЕА. Я знав: він не зречеться!

ФЕДЕРЦІОНІ. Тоді було б так, наче вранці знову повернулася ніч.

АНДРЕА. Наче гора сказала б: я — вода.

МАЛЕНЬКИЙ ЧЕРНЕЦЬ (плачучи, падає навколішки). Хвала тобі, Господи!

АНДРЕА. А нині все змінилося! Після довгих мук людина підводить голову і каже: я можу жити! Тільки один піднявся і мовив: — ні! А скільки завойовано!

В цю мить пролунав дзвін собору святого Марка. Всі стоять окляклі.

ВІРДЖІНІЯ (підводиться з колін). Дзвін святого Марка! Він не проклятий!

З вулиці долинає голос оповісника, який оголошує зречення Галілея.

ГОЛОС ГЕРОЛЬДА. “Я, Галілео Галілей, викладач математики і фізики у Флоренції, клятвено відрікаюсь того, чого я навчав: ніби Сонце є центром всесвіту і стоїть на своєму місці непорушно, а Земля не є центром і не є непорушною. Клятвено зрікаюсь, проклинаю і засуджую з чистим серцем і нелицемірною вірою всі ці помилки і ересі, так само, як усі інші помилки і кожен іншу думку, противну святій церкві“. Сутеніє. Коли знову настає світло, дзвін іще гуде, потім стихає. Вірджінія вийшла. Учні Галілея ще тут.

ФЕДЕРЦІОНІ. Він ніколи не платив тобі як слід за твою роботу. Ти не міг собі ні купити штанів, ні опублікувати свої праці. Ти все терпів, бо “це потрібно було для науки“!

АНДРЕА (голосно). Нещасна та країна, що не має героїв!

З’являється ГАЛІЛЕЙ. За час процесу він майже невпізнанно змінився. Він чув слова Андреа. Кілька секунд чекає в дверях на привітання, але його нема. Учні сахаються від нього. Тоді він повільно і невпевнено, бо погано бачить, проходить наперед, де знаходить лаву і сідає.

АНДРЕА. Не можу дивитись на нього. Хай іде геть.

ФЕДЕРЦІОНІ. Заспокойся.

АНДРЕА (кричить до Галілея). Винний бурдюк! Прожера! Врятував свою рідну шкуру? (Сідає). Мені погано!..

ГАЛІЛЕЙ (спокійно). Дайте йому води!

Маленький чернець приносить Андреа склянку води. Інші не звертають уваги на Галілея, що, прислухаючись, сидить на лаві. Здалеку чути знову голос оповісника.

АНДРЕА. Я вже можу йти... Поможіть мені тільки...

Вони ведуть його до дверей. В цю мить їх спиняє голос Галілея.

ГАЛІЛЕЙ. Ні! Нещасна та країна, якій потрібні герої.

Читання перед завісою:

“Хіба не ясно, що кінь, який має три або чотири лікті заввишки, впавши з висоти, поламає собі ноги, тоді як собака не зазнає шкоди; так само і кішка впаде навіть з висоти восьми або десяти ліктів і не пошкодить себе, ба, навіть цвіркун, що впаде зі шпिला башти, а мурашка з Місяця впавши, неушкоджені лишаться. І як дрібні травини відносно дужчі й міцніші за великих, то й менші рослини тримаються міцніш; дуб у двісті ліктів заввишки не міг би стримувати своє галуззя в тих же пропорціях, що маленький дуб, і природа не може створити коня завбільшки з двадцять звичайних коней, ні велетня десятикратної величини, не змінивши відповідно пропорції всіх членів, особливо кісток, які мусять бути понад міру зміцнені, пропорційно до більшої величини. Поширена думка, що великі й малі машини однаково витривалі, — очевидно є помилковою.

Галілей, Discorsi“

Питання:

- 1. Що відбувається у уривку, представленою тут? Чи можна сказати, що це – кульмінація п’єси? Чому?**
- 2. Які риси характеру героїв показані у цьому епізоді? Яким представлений тут Галілей?**
- 3. Які почуття і думки Галілея представлені тут?**
- 4. Якими є його вчинки?**
- 5. Як ви розумієте його слова, виділені курсивом?**

Варіант 5

Прочитайте уривок з драми, наведений нижче, та дайте відповідь на питання після уривку

ГАЛІЛЕЙ. Це Андреа?

ВІРДЖІНІЯ. Так. Відіслати його?

ГАЛІЛЕЙ (після паузи). Приведи його.

ВІРДЖІНІЯ приводить АНДРЕА.

ВІРДЖІНІЯ (до ченця). Він безпечний. Він був його учнем. А тепер це його ворог.

ГАЛІЛЕЙ. Лиши нас самих, Вірджиніє.

ВІРДЖІНІЯ. Я хочу послухати, що він розповість. (Сідає).

АНДРЕА (холодно). Як ся маєте?

ГАЛІЛЕЙ. Підійди ближче. Як живеш? Розкажи про свою роботу. Я чув, що вона з гідравліки.

АНДРЕА. Фабриціус з Амстердама доручив мені довідатись про ваше життя.

Пауза.

ГАЛІЛЕЙ. Я почуваю себе добре. Мені приділяють багато уваги.

АНДРЕА. Радий, що зможу повідомити, що ви почуваєте себе добре.

ГАЛІЛЕЙ. Фабриціус зрадіє, почувши це. А ти можеш йому сказати, що я живу з комфортом.

Глибиною свого каяття я удостоївся такої прихильності своїх властителів, що мені дозволено в скромному обсязі і під духовним контролем вести наукові дослідження.

АНДРЕА. Так. Ми теж чули, що церква задоволена вами. Ваше повне підкорення вплинуло.

Запевняють, ніби власті з задоволенням переконались, що відколи ви зреклися свого вчення, в Італії не опубліковано жодного твору з новими твердженнями.

ГАЛІЛЕЙ (прислухаючись). На жаль, є країни, які ухиляються від піклування церкви. Боюсь, що там розвиваються далі засуджені вчення.

АНДРЕА. Ваше зречення і там викликало радісні для церкви наслідки.

ГАЛІЛЕЙ. Правда?

Пауза.

Що чути про Декарта? З Парижу — нічого?

АНДРЕА. Дещо є. Після звістки про ваше зречення Декарт сховав у шухляді свій трактат про природу світла.

Тривала пауза.

ГАЛІЛЕЙ. Мене турбує доля деяких наукових друзів, яких я вів шляхом облуди. Їх навчило моє зречення?

АНДРЕА. Щоб мати змогу науково працювати, я хочу виїхати до Голландії. Бику не дозволено того, чого собі не дозволяє Юпітер.

ГАЛІЛЕЙ. Розумію.

АНДРЕА. Федерцоні знову шліфує лінзи в якійсь міланській лавці.

ГАЛІЛЕЙ (сміється). Він не знає латини.

Пауза.

АНДРЕА. Фульганціо, наш маленький чернець, припинив дослідження і вернувся в лоно церкви.

ГАЛІЛЕЙ. Так.

Пауза.

Моє начальство сподівається мого повного духовного одужання. Я роблю кращі успіхи, ніж можна було чекати.

АНДРЕА. Он як.

ВІРДЖІНІЯ. Хвала Господу.

ГАЛІЛЕЙ (гостро). Подивись до гусятини, Вірджиніє.

Розгнівана Вірджинія виходить. По дорозі з нею заговорив чернець.

ЧЕРЕНЦЬ. Цей чоловік мені не до вподоби.

ВІРДЖІНІЯ. Він не страшний. Ви ж самі чуєте. (На виході). Ми одержали свіжий козячий сир.

Чернець іде за нею.

АНДРЕА. Я їхатиму цілу ніч, щоб завтра вранці перейти кордон. Я можу йти?

ГАЛІЛЕЙ. Не знаю, нащо ти прийшов, Сарті? Щоб схвилювати мене? Я живу обережно і обережно думаю, відколи опинився тут. Не без того, що часом берусь і за старе.

АНДРЕА. Я не хотів би вас хвилювати, синьйоре Галілео.

ГАЛІЛЕЙ. Барберіні казав, що це чіпляється, як короста. Він і сам не був вільний від неї. Я знову писав.

АНДРЕА. Так?

ГАЛІЛЕЙ. Я закінчив свою книгу "Розмови".

АНДРЕА. Як? "Розмови відносно двох нових галузей науки: механіки і законів падіння тіл"? Тут?

ГАЛІЛЕЙ. О, мені дають папір і пера. Моє начальство не дурне. Воно знає, що коли хвороба здавніє, її не вилікуєш за одну ніч. Вони бережуть мене від небезпечних наслідків, забираючи від мене сторінку за сторінкою.

АНДРЕА. О Боже!

ГАЛІЛЕЙ. Ти щось сказав?

АНДРЕА. Значить, вони дозволяють вам орати воду! Дають вам папір і перо, щоб ви заспокоїлись. Як могли ви писати взагалі, знаючи про такий наслідок?

ГАЛІЛЕЙ. О, я раб своїх звичок.

АНДРЕА. “Розмови“ в руках ченців! Коли їх так жадібно чекають Амстердам, Лондон, Прага.

ГАЛІЛЕЙ. Звідси чую, як бідкається Фабріціус, вимагаючи свого фунта м’яса, а він же сидить в цілковитій безпеці в Амстердамі.

АНДРЕА. Дві нові галузі науки все одно що втрачені!

ГАЛІЛЕЙ. Але й Фабріціуса і ще декого безперечно порадує чутка, що я поставив на карту останні мізерні рештки своїх вигод, щоб зробити копію, поза власною, сказати б, спиною, потай від самого себе, на протязі останніх шести місяців, користуючись в ясні ночі останніми унціями світла.

АНДРЕА. У вас є копія?

ГАЛІЛЕЙ. Моя суєтність досі не давала мені її знищити.

АНДРЕА. Де вона?

ГАЛІЛЕЙ. “Коли око твоє досаждає тобі, вирви його“. Той, хто писав це, більше розумівся на комфорті, ніж я. Гадаю, що це верх безумства, віддати її. Ні, раз я не зумів відійти подалі від наукової праці, то ви можете її мати. Копія лежить у глобусі. Якщо наважишся взяти її з собою в Голландію, то, звичайно, всю відповідальність за це візьмеш на свою шию. В разі чого, ти скажеш, що купив рукопис у незнайомця, який має доступ до оригіналу в святому офіціумі.

Андреа підходить до глобуса. Витягає звідти копію.

АНДРЕА. “Розмови“! (Перегортає сторінки рукопису). “Мій намір — викласти зовсім нове вчення про дуже давній предмет — рух. Шляхом експериментів я відкрив деякі його властивості, які варті того, щоб про них знали“.

ГАЛІЛЕЙ. Якось треба було згяти своє дозвілля.

АНДРЕА. Це стане основою нової фізики.

ГАЛІЛЕЙ. Сховай під куртку.

АНДРЕА. А ми думали, що ви перекинулись до них. І я найдужче обурювався проти вас.

ГАЛІЛЕЙ. Так і слід було. Я проповідував науку, а заперечував істину.

АНДРЕА. А оце міняє все. Все!

ГАЛІЛЕЙ. Правда?

АНДРЕА. Ви приховали істину. Приховали від ворога. І в галузі етики випередили нас на століття.

ГАЛІЛЕЙ. Скажи ясніше, Андреа.

АНДРЕА. Разом з усіма ми казали: “Він умре, а не зречеться“. А ви прийшли з словами: “Я зрікся, але буду жити“. “Ваші руки заплямовані“, — казали ми. Ви казали: “Краще нехай будуть заплямовані, аніж порожні“.

ГАЛІЛЕЙ. Краще заплямовані, аніж порожні. Це звучить реалістично. Звучить по-моєму. Нова наука — нова етика.

АНДРЕА. Я, я мусив це знати раніше за будь-кого. Мені було одинадцять, коли ви продали венеціанському сенатові телескоп, винайдений іншим чоловіком. А я бачив, яке безсмертне застосування ви для нього знайшли. Ваші друзі докірливо похитували головами, коли ви у Флоренції гнулися перед дитиною, а наука здобула собі аудиторію. Ви все сміялись з героїв. “Страждальці докучають мені“, — казали ви. “Злигодні йдуть від хибних обчислень“. А ще: “Коли наражаєшся на перепони, то найкоротшою відстанню між двома точками буде крива“.

ГАЛІЛЕЙ. Пригадую.

АНДРЕА. Тоді, в тридцять третьому, коли ви знайшли за потрібне зректись одної популярної тези вашого вчення, я мусив знати, що ви, власне, відійшли від безнадійної політичної бійки, для того, щоб далі посувати справу науки.

ГАЛІЛЕЙ. Яка полягає...

АНДРЕА. ...у вивченні властивостей руху, який є творцем машин; саме вони перетворюють Землю на таке гарне житло, що від неба можна буде відмовитись.

ГАЛІЛЕЙ. Ага!

АНДРЕА. Ви виграли вільний час для того, щоб написати науковий твір, який одному вам під силу. Якби ви скінчили життя у вогняному ореолі на вогнищі, то переможцями стали б інші.

ГАЛІЛЕЙ. Вони й є переможці. І нема такого наукового твору, що його міг би написати лише один учений.

АНДРЕА. Чому ж ви тоді зреклися?

ГАЛІЛЕЙ. Я зрікся, бо побоявся фізичних мук.

АНДРЕА. Ні!

ГАЛІЛЕЙ. Мені показали знаряддя тортур.

АНДРЕА. Значить заздалегідь ви не мали плану.

ГАЛІЛЕЙ. Жодного.

Пауза.

АНДРЕА (голосно). Наука знає лише одне мірило цінності: внесок в науку.

ГАЛІЛЕЙ. Цей внесок я зробив. Ласкаво прошу в стічну канаву, брате мій по науці і кум по зраді! Ти їси рибу? У мене є риба. Але смердить не риба, а я. Я лише продаю, а ти покупець. О, книга, священний товар, перед яким не можна подолати спокуси! Побачиш її, і в роті набігає слина, в якій тонуть прокляття. Велика вавилонська блудниця, мерзенна смертовбивча тварина, багряна, вона розвертає чресла, — і все стає інакшим. Хай святиться наша шахрайська настрахана смертю співдружність, яка виправдовує все.

АНДРЕА. Страх смерті — властивий людям. Людські слабості не мають відношення до науки.

ГАЛІЛЕЙ. Хіба?! Мій любий Сарті, навіть у теперішньому моєму стані я почуваю себе спроможним дати вам кілька вказівок на те, що має відношення до науки, якій ви себе віддали.

Маленька пауза. Галілей, склавши руки на череві, говорить дидактичним тоном.

У години дозвілля, — а у мене їх чимало — я міркував над тим, що зі мною сталося, і думав, як до цього поставиться науковий світ, до якого я себе вже не зараховую. Навіть торговець вовною клопочеться не тільки про те, щоб дешевше купити і дорожче продати, а й про те, щоб торгівля вовною могла йти безперешкодно. З цього погляду мені здається, що розвиток науки вимагає особливої мужності. Наука оперує знаннями, здобутими через сумнів. Здобуваючи знання про все і для всіх, наука прагне зробити скептиками всіх. Але князі, поміщики і духовенство держать більшість населення в райдужному тумані забобонів і старих слів, бо цей туман приховує махінації цих панів. Злидні, в яких скніє більшість людства, стародавні, як гори, і з висоти амвонів і кафедр вони оголошуються такими ж незрушними, як і гори. Наше новітнє мистецтво сумніву захоплює більшість людей. Вони вирвали нам з рук телескоп і спрямували його на своїх гнобителів. Ті себелюбні насильники, які пожадливо використовували для себе плоди науки, раптом відчули холодне допитливе око науки, спрямоване на тисячолітні, але штучні злидні. Виявляється, що їх можна усунути, якщо усунути гнобителів. Вони засипали нас погрозами і підкупом, якому кволі душі не могли опиратись. Але чи можемо ми відступитися від мас народу і залишитись ученими? Рухи небесних тіл стали проглядатися краще; рухи ж властителів все ще для народів незбагненні. Завдяки сумнівам виграно боротьбу за право обміряти небо; завдяки сліпій вірі римська господарка знов і знов програє свою боротьбу за молоко. Наука, Сарті, має справу і з тією і з іншою боротьбою. Людство, яке бреде наосліп в цьому тисячолітньому райдужному тумані забобонів і застарілих слів — занадто темне, несвідоме, щоб повністю розгорнути власні сили, — нездатне буде розвинути ті сили природи, що ви їх відкриваєте. Заради чого ви працюєте? **Я стою на тому, що єдина мета науки — полегшити нужденне людське існування. А коли вченим, заляканим корисливими властителами, буде досить того, щоб тільки накопичувати знання заради самого знання, то така наука стане калікою, а ваші нові машини лише призведуть до нових злиднів. З часом ви зможете відкрити все, що може бути відкритим, але ваш поступ у науці буде лише відступом від людства. Безодня між вами і ним може стати колись такою глибокою, що ваш захоплений вигук про нове відкриття буде зустрінuto всесвітнім зойком жаху.** Як учений я мав єдину в своєму роді можливість. За мого часу астрономія вийшла на ринки і майдани. За тих абсолютно виняткових умов стійкість однієї людини могла б викликати великі зрушення. **Якби я вистояв, то вчені могли б скласти щось на зразок Гіпократової присяги лікарів, — урочисту присягу застосовувати своє знання виключно для блага людства!** А так, як тепер, то найбільше, на що можна надіятись, — це на породу винахідливих карликів, яких можна було б наймати на будь-яку роботу. До того ж я переконався, Сарті, що мені ніколи не загрозувала справжня небезпека. Протягом кількох років я був такий же дужий, як і мої властители. Але я віддав можновладцям свої знання, щоб вони їх вживали, або не вживали, чи зловживали ними, — як їм заманеться — в їх власних інтересах.

Питання:

- 1. Що відбувається у уривку, представленому тут?**
- 2. Які риси характеру героїв показані у цьому епізоді? Яким представлений тут Галілей?**
- 3. Які почуття і думки Галілея представлені тут?**
- 4. Якими є його вчинки?**
- 5. Як ви розумієте його слова, виділені курсивом?**